بازاڕ نیە؛ شیرەکانتان بژێنن! ڕزگار عومەر …

فەدانی جۆرێک لە خواردەمەنی، یان سەرچاوەیەک بە خواردنی جۆراوجۆرو سەرکی چێشنی دانەوێڵەی گەنم و جۆ، بە ئاوەی کەم بێت و خواستی لەسەر زەربەت و نرخی بەرز بێتەوە کردەوەیەکی ڕێگا پێدراوە لە ئەمریکا و لە زەر ووڵاتیترتی ڕۆژئاوا. دەیان ساڵە بەی گەورەو قەبارەی گرنگی ئاو خەراکانەی فەڵە دەدرێنە نێو دەریاکان و ووبارەکان و هێندە جار بیابانەکان دەتوانێ سوچێکی گەورەی هەژاری و برسێتی نێك تێنیا لە جیهان بڕکو لە نەوخەی ئەمریکاش چارەسەر بکە، بەڵام ئەم لەژیکە سەد لە سەدە بەرژوەندو تەماحخوازیە، ئەم میتەدە نامرۆڤانەیو نائەخلاقیە، بەربەستە لەوەی هیچ سودێك لەم هەموو خەراکە خەسار کراوە ببینرێ.

هەروەکو لەم هەلکاریەی وێنەکە دەبینن کە نرخی ١٠٠ پاوەند کە یەکسانە بە(٤٥.٣٥٩ کیلۆگرام) لە شیر لە مانگی ٣ ی ٢٠٢٠ دا دابەزیوە بە خوار ١٣$ دۆلاری ئەمریکی، ئەمەش وای کردووە یەکێك لە کەمپانیا گەورەکانی بەرهەهێنانی شیرەمەنیەکان بە بیانووی مانەوەی بەرهەمەکان و نەفرۆشتنی داوا لە سەرچاوەکانی خێان بکەن کە شیرەکانیان بژێنن! لە ڕۆژی سێ شەمەی ڕابردوو واتە لە ٣١ ی ئادارەوە ئاو کەلگەو جوتیارانەی کە سەرچاوەی دابین کردنی شیرن بە ئاو کەمپانیا زلە تەلەفۆنیان بە کراوە کە هەر یەکە ڕۆژانە ٢٥ هەزار لیتر لە شیری تازە دۆشراوی پاك و تەندروست بژێننە نێو زەرابەکانەوە، ئەم کارە لە ٣١ ئادار دەستی پێ کردووە جارێ تا ڕۆژی دووشەمەی داهاتوو ٦ی نیسان بەردەوام دەبێت! ئاگاری تازە کردنەوەشی بە قەناغی درێژتر سەد لە سەد!

ئەم بە ئەخلاقیە؛ لە کاتێکدایە کە تەنانەت بە پێ ی داتاکانی ساڵی ٢٠١٨ دا (٣٨.١) ملیۆن هاوڵاتی ئەمریکی لە هەژاری دەژین! لەم ڕۆژیە نزیکە ٤ ملیۆن هاوڵاتی خاوەن پێداویستی تایبەتن. هەر لە ساڵی ٢٠١٨ لە داتایەکی تایبەت بە منداڵان ڕوون بێتەوە (١١.٩) ملیۆن منداڵ لە هەژاریدا دەژین لە ئەمریکا! سەنتەری نیشتیمانی تایبەت بە بە خانەولانەکانی ئەمریکاش دەڵێت " ساڵانە (دوو ملیۆن نیو) منداڵ توشی ئازموونی نەبوونی شوێنی جێنشینی دەبن، لە هەمووشی تاڵتر ئاوەیە ئاوەیە ١١.١ ٪ خەزانەکانی ئەمریکا کە دەکاتە نزیکی ١٤.٣ ملیۆن خەزان توانای زەمانەت کردنی ژەمە خەراکیەکانی خێان

نیە، بەجگە لەوەش کە ٢٩.٩٪ دانیشتوانی ئەمریکا کە دەکاتە ٩٣.٦ ملیۆن هاوڵاتی بە پێی داتاکانی ساڵی ٢٠١٨ زۆر نزیکن لە هەژاری.

ئەم واقیعە؛ لە لایەك هەژاری و برستی لە لایەکیتر خواردنکی تەندروستی وەکو شیر بە هەزاران لیتری فڕێ دەدرێتە زبڵەکانەوە زۆر بە ئازارە، بەڵام لە هەمووی بە ڕەوشتری سیستەمکە ئەوەیە کە ڕۆژانە پارەی ٢٥ هەزار لیتری شیری ڕۆاو دەدرێتەوە بە خاوەن کەڵگەکان !

هاوڕێم لە خوێنی قوڕت ئابێ … نۆزاد مدحەت

هەواڵکان بەسەر پشتی بای خەما هاتن و
باس لە خوێنی قوڕبانی تەدەکەن
باس لەو دڕێپە فرمێسکانە دەکەن
کە دەیانویست دەست بە ژیانەوە بگرن و
لە ژێر پێوی خوێنی قوڕبانی قوتیس نەمێنن
فرمێسکەکان
قاپبووی ڕۆژە سەختەکانی خەتنن و
لەژێر پێوی خوێنا ئەقڕە ناگرن
فرمێسکەکان بە ڕەحمانە
ڕەحمی من ورد دەکەن.

هەواڵکان جیان
جیان لە هەواڵ پڕ لەسەرشێتکانی
بەگژداچوونەوەی مەرگ

هەواڵکان باس لە خوێنی
سەر تاڵەموی مەرگ و ژیان دەکەن.
هەر هاوڕێکەم
شەق لە بای خەم دەدەم و
بەسەر پشتی یادەوەرکاندا دەمەوڵات

دەست دەنم و هادەپەی
هادەپەی و پەنجەت لەسەر
پەلەپیتکەی دەمانچەیکی چواردەخەر و
تیژ خەمان دەکەینە ئۆوکەهانانی
کەپەمان وایە دەمان باتۆە ماڵی خەر
پەمان وایە ئۆوسەری کەهان
ماڵی هەمیشەیی خەندە بزربەکانە.

هابە هاوەە
هەشتا ژیان بای ژیانی پەوە ماوە
من لەوەم لەبەر دەرگای ژوورەکەت
دونیایەک قسەم لە پریاسکەی یادەوەریم بە هەگرتووی
هابە هاوەە
دەتەنگم بەخەونی قوڵی تە.

April-2020
Nawzad Medhat

کەرەنا – فەبیا و دەرووندروستی … د. سەهاحی گەرمیان

کاتێك مرۆڤ هەستئەکات چالاکیەکانی ژیان لە هاوەستاندایە لە جیهاندا، باری ئابوری وەاتان بەرەو داماڵان ئەوات، جووڵەی هاتووچۆ لەسەر زەوی و لە ئاسمانی وەاتاندا تادێت سست ئەبێت، شارە گەورەکانی؛ لەندەن، پاریس، نیویۆرك، بەیجین، هەما، بەرلین، تورینتۆ، سیدنی و زۆری تریش کشوماتن. فاکتۆری و کارگە زەبەحەکانی وەاتان لە کارکردن وەستاون، کەناڵەکانی میدیا و سایتی ئینتەرنێتی و تەڵەکانی سۆشیال-میدیا هەواڵ و وێنە و ئاگاداریی جۆراوجۆری تەشەنەکردنی پەتاکە ئەگوازنەوە. وەاتە زلهێزەکان دەستەوەستانن و جبەخانەی چەکی ئەتۆمی و مشەکی دورمەوداکانیان کە نیشانەی هەیبەت و بادەستیان بوو، بێ توانا و بێ کاریگەرین لەم دەخە ئاهەز و ترسناکەدا. پزیشك و زانا و

توێژەرانی زانکۆ و ناوەندە زانستییەکان و دامودەزگا و ئامێر و کەرەستە جۆراوجۆرەکانی وڵاتانی پشکەوتووی جیهان لە هەوڵ و کۆششدان بۆ دۆزینەوەی چارەسەر. کار و کەسابەت نەماوەن، زانکۆ و خوێندگەکان داخراون و داهاتووی منداڵ و لاوان نادیارە، پەرستگاکان چۆڵن، پەیوەندی و گردبونەوەی کۆمەڵایەتی بەرەو نەمان ئەچێت، بەگشتی مانەوە ئەوانیتە نزیکترین هاوڕێکانی نەبادا هەڵگری ڤایرۆس بن. هەر هەموومان بەرەو نادیاری هەنگاو ئەنێین و ترسمان لە شتێکی نەزانراو هەیە ئاقرەی لێبڕیوین، دەستکی دەرگاکان، دەستی کەسانی خۆشەویستمان، شوێنە گشتییەکان، هەرهەموو هەڕەشەن لە سەر ژیانمان. دڵخەکەۆ وایکردووە خەڵك واز لە کار و ماف و ئازادی و خۆشی خۆیان بڵێن و کونجی ماڵەوە بگرن لە پێناو خۆپاراستن لەو ڤایروسەۆ.

ئەوانەو لەئەنجامی دروستبوونی وتیواتی ناو کۆمەۆ و بڵاوبوونەوەی هەواڵ و ڕاپۆرتی بۆسەروبەر و ناڕوون لە سەرچاوەی جیاجیاوە، یان لەبڕی زانایان و پسپۆرانی بواری تەندروستی و زانست، ئەبینین سیاسەتمەداران و بەرپرسانی نەشارەزا ئەدوێن و هەواڵ و زانیاری هەڵە ئەگەیەنن بەمەبەستی دەربڕینی هاوخەمی بۆ خەڵکی وڵاتەکەیان بۆ ئامانجی سیاسی. بۆیە لە هەر شوێنێك هەواڵی توشبوون بە ڤایروسەکەوە بڵاوبێتەوە، نادیاری باڵئەکێشێت بەسەر ڕۆژانی داهاتووی خەڵکدا و کاردانەوەی زۆر ئەخاتە سەر باری دەروونیان، ترس و دڵەاوکێی لە توشبوون بە ڤایرۆسەکەوە دایانئەگرێت و لە زۆر حاڵەتدا مێتەکەی مردن بەرکیان پێئەگرێت و توشی فۆبیا ئەبن. بەواتایەکی تر دیاردەی(کۆرۆنا – فۆبیا aCoronaphobi) دێتەۆ ئاراوە لە ئەنجامی ترسی زۆر و شڵەژان و دڵەاوکێی بەردەوام. بگومان بۆ کەسانێك کێشەی دەروونیان هەبێت، وەك سکیزۆفرینا، پارانۆیا و خەمۆکی، شڵەژانی دەروونی و هتد، ئەوا ژیانیان سەختترئەکات و باری دەروونییان قورستر ئەبێت.
ئەو حاڵەتی فۆبیایە تەشەنە ئەکات تا ئەگاتە حاڵەتی هیستیریا وەك لە کاتی هەڵەداوانی خەڵك بۆ بازاڕ و سوپەرمارکێتەکان بۆ بەدەستهێنانی شتومەك و پێداویستیەکانی ژیان. لە کەشکی وادا زۆرجار بشێوی و ئاڵۆزی وڕووداوی نەخوازراوی جۆراوجۆری لێئەکەوێتەوە، دوورنیە نائارامی و بۆسەروبەری باڵبکێشێت بەسەر دۆخی سیاسی و ئابوری و کۆمەڵایەتیدا.
پێویستە ئەوە بزانین، ترس و دڵەاوکێ وسترێس نیشانەی لاوازی کەسێتی و ترسنۆکی و کێشەی دەروونی نین، بەکو پێویستن بۆ ووریایی و ئاگاداربوونەوە و خۆپاراستن لە هەڕەشە و مەترسی جۆراوجۆر. ئەو

حاڵەتە دەروونییانە، هەر لەسەرتای میژووەوە بەشێك بوون لە ئەزمونی ژیانی مرۆڤ، وەك میكانیزمی سروشتی بۆ بەرەنگاربوونەوەی مەترسییەكان پەنای بۆ بردووە. دەڵاوكێ وەك نمونە، بنەمایەكی گرنگە و هاندەرە بۆ گەشەكردن و پەرسەندنمان و وەڵامدانەوەی گونجاندن و خۆئامادەكردنە بەرەوڕووی مەترسی و هەڵكردن لەگەڵ بارودۆخی دیاریكراودا. مرۆڤ ناتوانێت لە دەڵاوكێ خۆ بەدور بگرێت، بەڵكو ئەتوانێت هەوڵبدات فێربێت چۆن مامەڵەی لەگەڵ بكات بۆ ئەوەی بتوانێت كاریگەربێت لە ژیانی ڕۆژانەیدا. گەر خوێندكارێك بۆ نمونە، ترس و دەڵاوكێی لە دەرنەچوون لە تاقیكردنەوەدا نەبێت، ئاناچاڵەكێت و خێی ئامادە ناكات، یان شۆفێرێك بە بۆ ترس و دەڵاوكێ ئۆتۆمبیل لێخوڕێت، بگومان توشی ڕووداو ئەبێت و ژیانی خێی و كەسانیتر ئەخاتە مەترسی و بەر هەڕەشەی لەناوچوونەوە.
لەئێستادا باشترین ڕێگاچارە، خۆئامادەكردنە بۆ ڕووبەڕبونەوەی ناديارى ژیانی داهاتوومان. كاتێك لە دۆخێكی وادا خۆمان ئەبینین، جەستە و هۆشمان بەردەوام لە هەوڵدانی دۆزینەوەی ڕێگاچارەن بۆ هۆڕكردنەوە و هەستكردنمان بە ئارامی وەك میكانیزمێك بۆ بەردەوامی بەژیان. بۆیە زۆر ئاساییە توشی
كاتێك دۆخەكە درۆژەئەكێشێت، زۆرجار ترس و دەڵاوكێ و شەژان و فۆبیا كاردانەوەی نەرێنیان لێئەكەوێتەوە وەك پەنابردنە بەر خوارنەوەی ئەلكوهۆڵ و مادە سڕكەرەكان، یان زیادەخۆری و وەسواسی و توڕەیی و هەڕشاخان بەدەوروبەردا. لە حاڵەتی وادا پێویستە مرۆڤ ژیرانە بەخۆیدا بچێتەوە و ژیرانە پەنابباتە بەر شێوازی دروست و لۆجیكی بۆ زاڵبوون بەسەر ئەو حاڵەتانەدا كە دواتر دێینە سەری.
دەروونداروستی لەسەردەمی كۆرۆناڤایروسدا
كۆرۆناڤایروس زەنگی مەترسی لێدا و ئۆقرەی لە ملیۆنان كەس لە سەرانسەری جیهان بڕیوە و بەئاگای هێناینەوە تا بەخۆماندا بچینەوە و شێوازی ژیان و بیركردنەوەمان بگۆڕین و ئەو بڕچوونانەی لەگەڵ زانستدا یەكناگرنەوە بەلاوەیان نێین و تەنیا لەڕێی زانیاری و زانست و ڕێنماییە تەندروستی و دەروونداروستییەكانەوە ئەكرێت زاڵبین بەسەر پەتا و نەخۆشییەكاندا نەك بە گۆڕینەدان و خەمساردی و پەنابردنە بەر نزا و پاڕانەوە و خورافاتی بۆ بنەما. لەم ڕۆژگارەی سەردەمی كۆرۆنادا، بایەخدان بە دەروونداروستی هاوتای بایەخدانە بە دۆزینەوەی چارەسەر بۆ پەتاكە و چەندە كۆرۆناڤایروس مەرسیدارە، ترس و تۆقین لە ناديارى و مەترسی توشبوون بەهەمان شێوە كاری لەسەر تەندروستی و باری ژیانی مرۆڤ هەیە.
دەروونداروستی بەشێكی دانەبڕاوە لە سەلامەتی گشتی مرۆڤ و تەنیا ئەوەنیە لە بشێوی و شەزانی دەروونی خۆت بەدوور بگریت، بەڵكو

ئەوەیە کاتێك مرۆڤ لە دڵخۆشدا ئەژێت، تیایدا بتوانێت خۆی بگونجێنێت و هەڵکات لەگەڵ گوشار و کێشە و کێسپ و ڕێگری و هەڕەشەکانی سەردەمی ژیانیدا.
بایەخدان بەلایەنی دەروونی و دەروونداروستی ئەرکێکی پێویست و گرنگە و نابێت بەکەم سەیربکرێت لەم ساتەوەختەدا. ئەوەی جێی نیگەرانییە، لای زۆرێك لە تاکەکانی کۆمەڵ و بگرە لای هەندێك لە کاربەدەستانی حکومی و بواری تەندروستیش درك بە کاریگەری نیگەتیڤی لاوازی باری دەروونی لەسەر سیستەمی بەرگری و خۆپارێزی لەڵ توشبوون بە پەتاکە ناکرێت.
تێکچوونی باری دەروونی بەهۆی ترس و دڵەاوکێ و سترێسەوە هۆکارە بۆ دەردانی هۆرمۆنی کۆرتیزۆل کە کارئەکاتە سەر لاوازبوونی سیستەمی ڕێگرتن لە میکرۆب و ڤایرۆسەکان(Immune System)، بۆگومان لەپاڵ چەندین هۆکاری تر لەوانە، شێوازی ژیان، کەمخەوی، جگەرەکێشان، جۆری خواردن و خواردنەوە. بە پێچەوانەشەوە، دەروونداروستی و دڵخۆشی و هەستکردن بە کامەرانی و گەشبینی هۆکاری گرنگن بۆ بەهێزکردنی سیستەمی ڕێگرتن و یارمەتیدەرن بۆ بەهێزکردنی بەرگری لەش دژ بە کۆرۆناڤایرۆس و پەتا و درمە جۆراوجۆرەکان.
چەندین توێژینەوەی نوێ لەسەر شێوازی بیرکردنەوە سەلماندویانە، ئەو نەخۆشانەی بە شێوەی نەرێنی ئەوانە چارەسەری نەخۆشی ڕێژەی چاکبونەوەیان کەمترە، پێچەوانەی ئەوانەی بە شێوەی ئەرێنی ئەوانە چارەسەری نەخۆشی.

زاڵبوون بەسەر ترس و دڵەاوکێی و کۆرۆنا – فێبیادا
چەندە کۆرۆناڤایرۆس هەڕەشەیەڵ لەسەر ژیانی مرۆڤ و مەترسی گواستنەوەی و بڵاوبونەوەی خۆرایەڵ، ئەوەندەش ترس و دڵەاوکێی توشبوون بە پەتاکە و کۆرۆنا – فێبیا هەڕەشەیە و بەخۆرایی دەگوازرێتەوە لە کەسێکەوە بۆ کەسێکی تر و لەوانەشەڵ کارتێکردنی فاکتەری دەروونی پەتاکە گەورەتربێت لە کارتێکردنی پەتاکەڵ خۆی.
هەر لەم بارەیەوە
تیۆرژینەوەیەکی ئینستیوتی ماکس پلانك Max Planck لە ئەڵمانیا دریخستووە، چۆن پەتا بڵاوئەبێتەوە، ترس و دڵەاوکێیش بەهەمان شێوە تەشەنە ئەکاتێ و لەناو خەڵکدا بڵاوئەبێتەوە. لە ئەنجامی بینینی کەسانیتر لە خەمباری و ناخۆشیدا چ کەسانی نزیکبن یان دوور، ستریسی هاوسۆزی ڕوو لە زیادبوون ئەکات.
کاتێکێکیش لە هەموو سوچێکی دوونیا خەڵك لە ترس و دڵەراوکێدابن، هەڵبەتە کاردانەوەی نەرێنی زۆری ئەبێت بەسەر هەر تاکێکەوەڵ. بۆیە زۆر پێویستە لە هەوڵی ئەوەدابین کە کەسوکار و هاوڕێ و کەسانی

دەوروبەری خۆمان هۆر و ئارام کەینەوە. شتومەکی زیاد لە پێویست کەمەکە نەکەین و گەر نیشانەی نەخۆشی تیاماندا دەرکەوت نەچینە دەرەوە، یارمەتی دراوسێ و دەوروبەرمان بدەین، چونکە میهرەبانی و چاکەش تەشەنە ئەکات و بۆاوئەبێتەوە بێ ئەوانی تر.
بێ زانبوون بەسەر ترس و دڵەڕاوکێ و کارەنا – فێبیادا، ئەم ڕێنماییانە کە زۆربەی پسپۆرانی بواری دەروونی کۆکن لەسەری پێویستن بەرچاوبگیرێن.
• بێ بەدەستهێنانی زانیاری، پێویستە پەنابەرێتە بەر سەرچاوەی باوەڕپێکراو وەك وەزارەتی تەندروستی و ڕێکخراوی تەندروست جیهانی و تابکرێت دورکەویتەوە لەو سەرچاوانەی جێی متمانەنین و هەواڵی بێ بنەما بۆاوئەکەنەوە. بەتایبەت ئەو هەواڵانەی لەڕێی تۆڕەکانی سۆشیال میدیاوە ئەگوازرێنەوە.
• پێویستە پشوو بدرێت بە مۆشك، لەڕۆژکدا تەنیا یەك یان دوو جار گوێ لە هەواڵەکان بگرە و کات دیاریبکە بێ گوێگرتن و سەیرکردنی بەرنامەی جیاجیا لە کەناڵە تەلەڤیزیۆنەکان و بیرۆا لەگەڵ کەسانی تر لەسەر پرسە جیاجیاکاندا بگۆڕەوە.
• ئەوە بزانە، باشترین ڕێگا ئەوەیە، بیر و هۆشت بەشێوەیەکی پێزەتیڤ بخەیتە گەر ئەو لایەنانەی گرنگ و بایەخدارن لە ژیانتدا، هەوڵبدە گەشبین بە، چونکە بە ئەم دۆخەکە نادیار و ئاڵۆزە، ڕەشبینی باری دەروونیت خراپتر ئەکات. لە جیهاندا چەندین قەیران و ئافات و کارەسات ڕوویاندا و بەسەرچوون و ئەم ڤایرۆسەش تێپەڕئەبێت و بێگومان زانایان ڕێگای چارەسەر ئەدۆزنەوە بۆی.
• گۆڕینی شێوازی نەرێنی لە بیرکردنەوە کە ئەبنە هۆی ترس و دڵەڕاوکێ بە شێوازکی ئەرێنی و هەوڵبدە شێوازی دیالۆگ لەگەڵ خۆتدا بگرەڕێ، بۆنمونە؛ لەکاتی بەدیکردنی نیشانەی نەخۆشی، لەبری ئەوەی بڵێیت: من نەخۆشم یان نەخۆشئەکەوم، ئەکرێت بڵێی: وادێتە عەقڵم خەریکە نەخۆشئەکەوم، واتاێ لەمۆشکی مندا وادەرئەکەوێت و لە ڕاستیدا خۆی وانیە.
• گرنگە پەیوەندی کۆمەڵایەتی بەردەوام بێت، لەبارودۆخی ئێستای سنووردارکردنی هاتوچۆدا، ئەکرێت بەڕێگای ئینتەرنێت و سۆشیال میدیا و ئەپلیکەیشنی مۆبایلەوە بێت.
• ئامانجێك دانێ کە بتوانیت بەدەستی بینیت.
• هەوڵبدە باش بخەویت.
• گرنگی بە جۆرەی جەستە و وەرزش بدە. چونکە وەرزش چەندە سودی بێ جەستە هەیە ئەوەندەش بێ باری دەروونی بەتایبەتی بەسودە بێ کەمکردنەوەی دڵەڕاوکێ و خەموکی و سترێس.
• شێوازەکانی ئارامبوونەوە پڕۆو بکە، وەك تەکنیکی هەناسەدان،

سەرنجدان و یێگا.

د. سەڵاحی گەرمیان
selah.germian@yahoo.com.au

ئەندێشەی وەهم … گەشاو محمد عەتا

وەرە و
لە گەڵم هەناسە بە
چاوەکانت داخە و
هەناسە بە
سینەت پێ کە لە بێنی ژووورەکەم
ئەڕ لەوێ بێزار نەبووی …!!؟
لە شانێ کپەکان
لە نواندن بێزار نەبووی ..!؟
تێ سوێندت خوارد
تا ئەبەد لە چاوەکانما بنوی
لەوێ گەورە بی
هەموو دونیا تەی کەی و
هەر لەوێش پیر بی
تێ بەڵێنت دا
کێتایی بەم ژاوەژاوە بێنی
بەم سارد و سێیەت
وەرە و ……
لە گەڵم هەناسە بە
خێ ئێمە ڕێحمان ئاوێزانی یەك بوو
وەڵێ نە وشەیەکمان وت
نە باسێکمان کرد
نە سەرەتایەك و
نە خاڵێکمان بێ کێتایی بوو
بە خەندە و نیگا

زەر شت وترا
جوانترین شت
کات ەی و تەمەن ەی
لەم جەنجالیەدا ژینمان ەی
وەك ئەوەی بیەوێ ، تا زووە کۆتایمان پێ بێنێ
بێ ئاگایە لەوەی نامە ەیحییەکانمان
کەس درکی پێ نەکردووە
وەرە و لە گەڵم هەناسە بە
با ریتمی ژیان دووبارە کەینەوە
وەرە و
خو من نازانم چۆن بانگت کەم
بە چ ناوێ
هەر ئەوەندەی لێ ئەزانم
تۆ بوویتە من و منیش تۆ

سلێمانی

2020 / 3 / 21

ئۆبێت هەموو زیندانیکان دەستبەجێ دابخرێن … حەمید تەقوایی

هەر لەسەرەتای دەست پێکردنی قەیرانی کۆرناوێ،حزبی ئێمە دروشمی "ئۆبێت هەموو زیندانیکان ئازاد بکرێن' ی خستووە. لە بەیاننامەو لێدوان و ئەدەبییاتی حزبییماندا جەختمان لەسەرکردووەتەوە کە بەهەی دەست پێکردنی کۆرناوێ ژیانی سەدان هەزار ئینسان کە بەشێوەی کۆکراو لە ژێنگەداخراوەکاندا لەگەڵ کەمترین کەرەستە وپێویستی تەندروستیدا ژیان بەسەر دەبەن، بۆ هەیەوێ ژیانیان لەبەردەم مەترسی ئاستەقینەدایە.
تەنها یگای پارێزگاری لە زیندانیکان ئازادکردنی دەستبەجیانە.ئێمە پێوستی وئەرکێکی ئینسانیە،نەک ئەرکێکی حقوقی-

یاسایی.
لەردا ئەوەی کە بەندکراوەکان چ دەسیپەکیان هەیە،چ تاوانکیان هەیەو بە ماوەی چەندەک سزادراون ؟ وە تەنانەت ئەگەر زیندانی سیاسین یان ئاسایین جگاو دەورەکی نیە.سەدان هەزار ئینسان کەلەبارودۆخکی زەر لەباردان بە بەاوبونەوەی قایرەسی کوشندەی کرنا، وە بەبە ئەوەی هیچ ئیرادەو هەبژاردەیکیان لە خەپاراستنیان هەبەت لە بەردەم مەترسی مردندان.
وەئەبەت دەستبەجە زەر پەلەبکەین بە ڕزگار بونی ئەوان. وە تەنها ڕەگای ڕزگارکردنیان،ئازادکردنیانە لە زیندان وە ئەمش بنەماو بناغەی ئەرک وداواکاری ئەمە بوە لە مامەڵە لەکەشەی زیندان و زیندانیەکاندا هەر لەسەرەتایی بەاوبونەوەی کرناوە .
هەتا ئەو جیگایەی بە دەسیپەی زیندانیەکان ئەگەیتەو،هەوەستی ئەمە ئاشکرایە.ئەمە بەردەوام خوازیاری ئازادی بەقەیدو مەرجی زیندانیانی سیاسی بووین. زیندانیە سیاسیەکان شەریف ترین کەسەکانی کەمەگەن کە تاوانکیان نیە، جگە لە ناڕەزایەتیان لە دژی هەڵاواردن وهەژاری و بە مافی. وە لەگەڵ بەاو بونەوەی قەیرانی کرناو بەبە بەاو بونەوەشی ئەبەت دەست بەجە ئازاد بکرەن.
سەبارەت بە بەندکراوە ئاساییەکانیش ئەبەت بەمین کە زەربەی زەریان بە تاوانن. سیستەمی دادوەری کەماری ئیسلامی،لەفەلسەفەی دادوەری وپەناسەی تاوان وسکالا وسزا هەتا یاسای تەسەندنەوە ی چاخی بەردین، هەتا ڕەوەندی دەستگیرکردن و دادگایکردنەکان و هیتر هیتر.
سەرتاپای هەتا لوتکە کەنەپەرستانەو زاڵمانەو دژی ئینسانیە. لە نیزامەکدا کە دەستدرەژی بەسەر کچانی منداڵ لەژەر ناوی زەواجدا شەرعی و ڕەگەڵ پەدراوە، بەنام پەیوەندی نەوان ژنان وپیاوانی بەتەمەن وەیان هاوڕەگەزبازی بەتاوان دادەنرەت و ئەنجامدەرانیان لەگەڵ زیندان و شەلاق و بەردەباران و لەبەرزاییەکەوە سزا ئەدرەن.
لە و نەوەدا قسەیەک ناتوانەت هەبەت بەناوی دادپەروەری و عەدالەت ودادگایی عادیلانەوە. لەگەڵ سەرنگوم کردنی کەماری ئیسلامیدا ئەبەت دەسپەیی هەموو بەندکراوەکان دوبارە ئاشکرا بکرەتەوە وە هەموو زیندانیەکان لە دادگایەکی سیکەلار وعادیلانەو لەسەر بنەمایی یاسای مەدەرن وئینسانی سەر لەنوە دادگایی بکرەنەوە.
ئەمە باس و ڕەخنەی بنەڕەتی و بەردەوامی ئەمە بوە لە بابەت بە کاری زیندانیەکان وزیندانیەکانەلە جمهوری ئیسلامیدا.
بەنام لەم بارو دۆخەی ئێستادا تەئکیدی ئەمە لەسەر ئازادی دەست بەجیی زیندانیەکان لەو ڕەخنەیەوە سەرچاوەی نەگرتوە. هەر زیندانیەک لەگەڵ هەر دەسپەیەکداو بەهەر ڕادەیەک لەتاوانی قورس کە هەبەت، وە وای دانیین کە بەشەویەکی دادپەروەرانەش دادگایی

کراوە شیاوی ئەوە نیە لە زیندان بمرێت بەهەی بارەبونەوەی پەتایی کوشندەی کرۆناوە.
بارەبونەوەی ڤایرۆسی کرۆنا لەزیندانەکاندا دەتوانێت چەند جار زیاتر لە دەرەوەی زیندانەکان قوربانی لیبکەوێتەوە، وەهەربۆیە ئەبێت بە شێوەیەکی گونجاو و خێرا ڕێگا لەم کارەساتە بگیرێت.
"جەعفەری عەزیم زادە" هۆخساری ناسراوو دیاری بزوتنەوەی کرێکاری کۆئەستا لەزیندانداین، کەمەڵەک هاستی هاچەکنەرو تاڵی سەبارەت بە دۆخی زیندانەکان بەیانکردوە. ئەو دەڵێت "لە بەندیخانەکەی ئەمەدا تەنها دوو ماسک ودوو جوت دەستکێش یان داوە بەنزیکەی ٨٠ نەفەر، هەواڵێک لە کەمترین مەوادی دژی بۆگەن کردن و چاودێری پزیشکی نیە، وە ڕۆژانە سەدان کەس هاتوچۆی زیندانەکان دەکەن ودەتوانن ڤایرۆسی کرۆنا بگوازنەوە".
جەعفەر عەزیم زادە دەڵێت "نەک تەنها گیانی دەستگیرکراوەکان بەڵکو گیانی پاسەوانەکان وکرێکاران و کارمەندان و ستافی زیندانەکان هەموو لەبەردەم مەترسی جدیدان. وە هەر بەو هۆیەوە ئەبێت یەکخرانی زیندانەکان وزیندانەکانیش هابگیرێن. ئەو هایدۆگەیەنێت"حکومەت ئەرکەتی کە هەموو ئینسانەکان بی لەبەرچاوگرتنی تاوانەکانیان و بە لەبەرچاوگرتنی بارودۆخ وپێگەیەک کە هەیانە بپارێزێت". ئەم بۆچونەو هاگەیاندنی ئەم داخوازیە نیشاندەری هەڵوەستی قوە وئینسانی و هادیکاڵی جەعفەری عەزیم زادەیە لەرەدا ئەو نەک تەنها وەک زیندانیەکی سیاسی بەڵکو وەک نوێنەری تەواوی زیندانیەکان وتەنانەت پاسەوانەکان و ستافی زیندان واتە هەموو ئەو کەسانەی کە بەناچاری بۆیان کردن و ئامادەیە لە ژینگەیەکی داخراو وسنوردارو بەسەریەکداکەوتوو و بیئیمکاناتی زیندان لەبەردەم توش بون بە پەتای کوشندەی کرۆنادا وەستاون قسەدەکات.
باسەکە دەربارەی وەستاندنی کەبونەوەی نزیکەی ٣٠هەزار کەسی زیندانی وهەزاران کەسی پاسەوان وستافی زیندانەکانە. هەر بەوهەیەوەی کە دەبێت ڕیگری لە کەبونەوەی چەند کەسەک زیاتر بگیرێت،هەر بەو هەکارانەوە کە سینەماکان وپیشبەکە وەرزشیەکان و کەبونەوەکان هاگیراون،هەر بەو هەکارانەی کە داوای هاگرتنی کارگەکان وناوەندەکانی بەرهەم هێنان دەکەین ،ئەبێت جەخت لەسەر داوای داخستنی دەست بەجێ زیندانەکان بکەین.
ناوەندێکی کەبونەوەی تر سەربازگەکانن، کەلە سەرتاسەری وڵاتدا زیاتر لە نیو ملیۆن سەربازو پلەدارو فەرمانبەری لەخۆی گرتوە. بنەکە سەربازیەکانیش ئەبێت هەتا تەپەڕینی لە قەیرانی کرۆنا دابخرێن.

حزبی ئەم هەر لەسەرەتایی بەهاوبونەوەی کرنـاوە ڕایگەیاند کە کارگەکان ئەبەت دابخرێن وە کرێکاران بە مانگرتن و نەچونە سەرکار ئەبەت ئەم داواکاریە بەسەر دەوڵەتدا بسەپێنن. ئەمە هاوارو دادی زیندانیەکان لە گرتوخانەی زریبەی شارە جیاوازەکاندا لەحالی پڕرسەندندایە. هەڕهاتنی سەربازەکان لە سەربازگەکانیاندا. لەڕاستیدا سەپاندنی داخستنی شوێنی کەبونەوە بەسەر حکومەتدا. ئەم بزوتنەوە و ناڕازایەتیانە ئەبەت بەردەوامیان هەبەت وکرێکاران لە ناوەندەکانی بەرهەمهێنان(جگەلەو بەشانەی کە وەستام بە پەوستیدەستبەجێکانی خۆیک ئەدەنەوە) هەروەها ئەبەت بە دەگری لەگشتنە سەرکار سەرباز دانێن، داخستنی زیندانەکان،سەربازگەکان و ناوەندەکانی بەرهەمهێنان تەنها دەگای پاریزگاریە لەژیانی زیاتر سەدان هەزار کەس کە لەبەردەم مەترسی پەتای کوشندەی کرنادان.

تا ئەو شوێنەی کە بە زیندانیەکانەوە پەیوەستە لە بەیاننامەو نوسینەکان وبەرنامە تەلەفزیۆنیەکان وڵەهەموو تەبلیغات و پراکتیکی حزبیدا و هەروەها لە کەمیتەو کەمپینە ناحیزبەکان کە کادرەکانی حزب چالاکن تەیدا وەکو کەمیتەی خەبات بە ئازادی زیندانیە سیاسیەکان وکەمیتەی دژی لەسدارەدان،کەمپەینی هەر ئێستا ئازادیان بکەن Free them nowواتە ئەو دامەزراوانەی کە پێشتر چالاک بون وە لەبارودۆخی ئێستادا ئەرکی ئازادی زیندانیەکان چالاکەنە دەبەنە پێشەوە،وەهەر وەها لە چالاکیەکانی خەبات بە وەستانەوە لەدژی کرناو کەمپینی ڕزگاری ژیانی زیندانیانیەکان لە دەی بارودۆخی قێرانای ئیستادا چالاکانە ڕەکخراوە. ئەمە چالاکانەوشڵگیرانە بەشوێن کاری ئازادکردنی زیندانیەکانەوەین، داخوازی وئامانجەکانی ئەم چالاکیانە لەگەڵ دروشمی’ئازادی بە هەموو زیندانیەکان”،”ئازادی بە کەت ومەرجی زیندانیەسیاسیەکان”،”ئازادی یان مەرگ بە هەموو زیندانیەکان” بەڵای کەمەوە هەتا کەتایی هاتنی قێرانی کرنا و هیتری وەک ئامانەمان دەربەیوەو ڕاگەیاندوە. وەهەروەها ئەبەت ئەم دروشمانە بخەینە ڕوو وە شرۆڤەیان بکەین وە بانگەوازی خۆیک بکەین بە دەربەینی نەڕازایەتی وخەبات بە بەجێبەجێ کردنی ئەم خواستانە.’داخستنی دەست بەجێی زیندانەکان” .بەگشتی کردنی هەموو ئەم خواستانەو دەربەینی جۆهەرو هەکاری بنەڕەتی خستنەڕوی ئەم دروشمانە لە بارودۆخی ئێستادا، بەهاوبونەوەی قایرەسی کرنایە.
خەباتی ئەمە بە ئازادی بە کەت ومەرجی زیندانیە سیاسیەکان، بە سەرلەنوە دادگایکردنەوەی زیندانیە ئاسییەکان وڵەدژی هەموو سیستەمی دادوەری دژی ئینسانی کەماری ئیسلامی دواکەوتن هەناگرێت، بەڵام لەبارودۆخی ئێستادا سەرکیترینمان ڕزگارکردنی

ژیانی سەدان هەزار زیندانیە.
ئازادی بە کەرەجێ وئازادی هەتا نەمانی قیران و مەترسی وهیترسی هەموی بەهایەکی خراوەتە ناو وە ئاگینراوە. کە سەدان هەزار ئینسان لە خراپترین بارودۆخی تەندروستی و لەبارترین بارودۆخ بە بەناو بونەوەی قایرەسی کرناو گیان لەدەستدان بەهای ئەو نەخشیەکی ژیان بەسەر دەبەن ئەبەت بەخرایی ڕزگاربکەن.داخستنی دەسبەجێی زیندانەکان تەنها ئەو ئامانجانە بگشتی بدەست ناهێنێت ،بەکو لەهەمان کاتدا زەمانەتی ڕزگار کردنی گیانی پاسەوان وکارمەندان و ستافەکانی زیندانیشە.لەگەڵ دروشم وێکخستنی خەبات بە"دەست بەجێ داخستنی زیندانەکان،سەربازگەکان،ناوەندەکانی بەرهەم هێنان" ئەبەت بە بەرنگار بونەوە لەگەڵ نەخشی کرناو حکومەتی هاودەستیدا هەرچی پەرەسەندوترو هەمەلایەنەتر بەرینە پیشەوە.
ئەمە لایەنەکی گرنگی خەباتی ئەمەیە بە ڕزگاری گیانی ژمارەیەکی هەرچی زەرتری ئینسانەکانە لە نەخشی کوشندەی قایرەسی کرنا.
لەم نەبەردەدا ئەبەت لەهەموو هەنگاوەکدا لەگەڵ کەماری ئیسلامیدا ڕوبەڕوببینەوە. ئەوە حکومەتەکە کەلە پەنای قایرەسی کرنادا لەبەرامبەر خەڵکدا وەستاوە. بەکردەوە وەستانەوە لەدژی کرنا جیا نیە لەگەڵ خەبات لەدژی ڕژمی تاوانکاری دەسەڵاتدار. هەزی جوڵەنەرو بەرەوپێشبەری ئەم جەنگ،جەماوەری خەڵکن. پزیشکەکان وپەرستارەکان وستافە شەریفەکانی نەخشخانەکان، کەمیتەکانی خەیاری لەهەموو شارەکانەدا،کەسایەتی وهێسوداوانی بزوتنەوە کەمەڵگایەکان کە دەنگی ناڕازایەتی خەیان لەدژی حکومەتی کرنای ئیسلامی بەرزکردوتەوە.
ئەمە ئەوزینەدانیانەی کە دەستیان داوەتە ئاپەین و ئەو سەربازانەی کە لەسەربازگەکانیان هەڵدەن هەموی نیشاندەری هەستانی کەمەڵگایە لەدژی قیرانێك کە کەماری ئیسلامی دەوری ئاستوخێی لە خولقاندنیدا هەیە.
ئەم جەنگەکە بە رزگاری ژیانی ملیۆنان و مانەوەی کەمەڵگایە. قیرانی کرنا لەناو دەی بارودۆخی ناڕازایەتیەکی گەورەو پەرەگرتو بە سەرنگونکردنی کەماری ئیسلامیدا سەری هەڵدا. ئەم بزوتنەوە پەرەگرتوتر ئەبەت. دەسەڵاتی تاوانکاریش لەدەی ئەم قیرانەدا پلەپلە لاوازتر ئەبەت وجەماوەریش تووڕە ترو ناڕازیتر دەتە دەرەوە.
ئاپەینەی ئەمەی زیندانیەکان وهەڕەشاتنی سەربازەکان لە سەربازگەکانیان سەرەتا مژدەبەخشی شەرش و ئاپەینەکی جەماوەری فراوانی خەڵکە بە هەناخوارەوەی حکومەتی ئیسلامی.
وەرگێڕانی کاوە عومەر

□□خنە لە مـژوو، بە بنیاتنانی مژوویەکی نوێ، هەنگاوێک بەرەو پێشکەوتنانی حزبێکی مارکسی

بەخوێندنەوەی ئەم بابەتە کلیکی ئێرەبکەن .....

کتێب: گوفتار شیرین بە – هەلین خەلیل

بە خوێندنەوەی ئەم کتێبە کلیکی ئێرەبکەن ....

من هاوارم ، چ قوڕگێك دەمچێ ؟ … فازە عەزاوی – و : نەژاد

عزیز سورمێ

گرانییەك
(لە باخچان گوم لە درختان گرت ،
نا و فیغانیان بوو
لە ئاسماندا گوم بە مەلان ادرا
دیتم کچ دکن ..
گوم لە مرف گرت ،
لە غوربەتی سردمدا نمدزییەوە..
نمدزییەوە هاوزاکانم !!)

چی بکم هاوزاکم ؟
تا نیم ئم شوێ سووتنر
بگاتە چەرت؟
دژمنان بەتی دهنن .
بە پاوی پایینەوە پشلت دکن ،
لە خودا سردانت دکن ،
بە خشویستی بانگت دکن ..
کچی تە قوربانیی ئوانی ..؟

چی بکم هاوزاکانم ؟
کە من لسرگردی نامیی دانیشتووم ،
لە زماوندی مرقدا ،
جنازی ئم جیهانێ دبینم هژاران هیدگرن ؟
کژاوگلك لە چند کیشورکوە ،
شیتان حوکمیان دکا ؟

چی بکم هاوزاکانم ؟!
کە هاوزاکم دبینم لە قاوخانی مزنان دادنیشێ ،
تریاکی ئازادی دکشێ ،
وك کور لاشی لە مەیخانان ادکشر ،
شنایی بلپی دستدا دتخوار ،
کە جللادان بە دوری سری ئو شارانەدا دخولنەوە
بە ئاگری ئبدیەتوە شراون ؟

چی بکم هاوتمانکانم ؟
کە من هموو بیانییك ،

لە ژنامە ژانییەکاندا
دەنگت بە سووری بەرواژەوە ،
وەنەی ژکی ش دەخونمەوە ؟
برسیەتی جووتیاران دەخونمەوە..
گرانی (نایل) لە کگەیکی بەردراو
لەناو دەری مرزەی سووتاودا ،
وەنەی جورج دچن ،
پنجکانییان بسەر خونی خاکی بتپرستدا
ژهری لە دتکە ؟

کوا دندەی وستاوی کناری ووبار؟
قوربانیی دیکەی بدنە ، پاکیزکانتانی بدنە !
خونی خوای بدنە ، کە بسەر کڤاندا ژاوە ..
بیدنە !
تا بزانین
مانای بزانین چییە ؟
تا ئاگری مردووان بکوژنینەوە
لە مرڤەوە دست پە بکەین.

چی بکەم هاوزاکانم؟
کە لە تاراوگەدا مکینان دبینم
عاشقی بکرگیراو بەرهەم دنن ،
بە شارە داگیرکراوکاندا دخولنەوە ،
تژی خمش ،
بسەر خمی دواندا دن و
خانووان ،
بە دندەی نووستوی دارستانی بیابان
بنیات دنن ..؟

چی بکەم هاوزاکانم ؟
کە گوم لە چندان نوەیە
لە برینی گودا کواژی دبنەوە ،
تارمایین ،
وک مەلی زین
مەلە لە دیجلەدا دکن ،
پاشان گرانی دچن و دمرن ..
وەنەی عاشقان ،
لە خمان بتنە دمرن ..

کە نیشتمانکیان نەدی پەنای بە ببەن ،
وەك چەن غەریب ،
پەنا بە نیشتمانی غەریبان دەبا..؟

چی بکەم هاوزاکەم ؟
منیش وەك تە بکوەم ،
خەون بە ژنکەوە دەبینم
لە زیندانداا ، لە نەوان من و مەرگ دابنیشە ؟
لە نیشتمان پتر ، حەزمان لە مینیە ..
کە لە جوانترین هەژانی تەمەنماندا تەکماندشکێنە!
کە ئازادی چەقیکە لەدەدا ،
دروشمکە بە نهەنی هەیدەگرین و
لە ژووری زیندانکی لە بیرکراودا
بە قاوەوە دەیخینەوە.

چی بکەم هاوتەمەنکانم؟!
کە من بە شتایەتی ئەو گەنجانەوە ،
لە قوتابخانە دەردەکرەم ،
بە بەدنگی بە جیهاندا دەسووڕێنەوە و
لەسەر شەستی شارە گەورەکاندا
بە خەم یا نازناوەك
لەوی دەوڵەت دەیاندا بە خەڵك
دەمرن..؟

چی بکەم هاوزاکەم ؟
کە من لە نەوان هەژهەڵات و هەژئاوادا
دابەش بووبم ،
میرەك لەناو هەکەتەکدا بەرەو هەڕ دەچە ،
لە خەوتی هەزەکەمدا دیلم ،
نامە لە نەوان ئامەر و خواوەندی هووت ،
لە نەوان یەهوداو لەخاچدراوی سەرشانم ..

من یەهوودا نیم ، لە خاچدراو نیم
ئەی تە کێی؟ وەرە پەش !
من پەنجی حوزەیرانی عارەبیم
من ئەو حەفتەیەم ، بە سەزی هەژهەڵاتییانەوە
هەژی لە هەوەران ..
من شەهی دژ بە خەمم ..

ئافرەتێك لە باڵای گەلەکەمدا هاتە خوارێ
مەمکی فڕێدانە ئاو و وتی:
ئەوەی دەیەوێ ژنی شێ بخوازێ با بێتە پێش !

سەاو ئافرەت !
ئەی ئەوەی لەژێر هەوری شەودا وەستاوی ،
چاوەڕێی نەوێکی دی بکەێ ،
نەوێك وەك ساماڵ بروسکەێ دەداو
وەکو خۆر ، بێ وێقارەوە بێت دێ ،
میرێکی عارەب لە پاشەوە ، ئەمشەو چاوەڕێی بێ!
چاوەڕێم بێ ئەی سکی بێ ملیۆنان منداڵ پێ!
چاوەڕێم بێ تا (ئایندێ) منداڵێکی عارەبی دەبێ !
سەرکەوتنی چاوەڕوانکراوی لەتەوێ لە دەکەوێتەوێ ..

چی بکەم هاوزاکانم؟
کە خاك پاشای بتپەرستی داومەتێ ، عەباڵش ،
ئەقین فرمێسکی داومەتێ ، گوزاڵك و
ژنی وا بەرهەم دێنێ پێشی مردن
شین لەسەر گەم دەگێن ،
داوای دەداری ڕەحیان لە دەکەم ،
کە پەم دەڕژێن ،
دەمرم بێ ئەقینێ و لەبیرم دەچێتەوێ مردووم ؟
من گەلی مردووم، زەمانی مردووم ،
من پێش مردن ، وەچەیکی مردووم ..

چی بکەم هاوزاکانم؟
کە من بێ غەریبی بەناو غەریباندا ڕادەبوورم ،
غەریب دەرم دەکەن ،
چونکە نیشانەی لەخاچدرانم پێ نییە ..!

چی بکەم هاوتەمەنەکانم؟!
کە من (حەمەد)ی جووتیاری یاخی بم ،
هەرکان پەنای بێ ببەن ..
پەلیس لە شەوی زەماوەندا ،
لە نەوان گوڵە سوەسن و توتکدا ڕاوی بنێ ؟
لە دوایدا تەنیا، وەك دارخورما
لە ماڵی ئاغەدا بمرێ
کاروان لای من وەستا ،

سەردەم غەریبی هەستاندم ،
وتی: بۆ گوێ لە بەستانی دەریادا بچنێ
هەژاران لەبەری دەکەن ،
گەردانێن لە خانەی مژوودا
با لە بریندی شەهیدان کراسێك بڕنن ،
بەسەر کێگەی زێیندی گەنمدا هەڵێخێن ..

- باهەز گوێی دارستانی کوژاندەوە
  باهەز گوێی خوێنی کوژاندەوە ..
- با بڵێت پێش
- چیم لە دەست دێ لە بابلدا بیکەم؟
  کە من پیاوێك بم پەوەندار ،
  جیهان بە گاسنێك بە ملمەوە دەبینم ،
  لە نووستنیشدا هێدەگرم ؟
- با بچێتە پێش
  لە نێوان گوێ و گوێدا چەقێ ..
  لە نێوان ئازادی و چاڵەکێدا ئاشتی ..
  ئاپۆیم ،
  کێت و پەوەندم هەڵگرتن ،
  ترسی نووستووی ناو پێستم بۆڕاکردو
  ئاوەستام دەستم دایە شۆڕ لە بابل
  خەمی تەنیای دونیا ..

چی بکەم هاوتەمەنەکانم ؟
کە من چەند مانگێکە تووڕەڵێك
لە ژووری زیندانەکەم لە دەدەم ،
لە چاوی پاسەوانەکانمدا شاردوومەتەوە ،
دەیخەمە شەو و بە هاوڕەکانم دەگریم
کە لەبەر زیندانداڵ لە سەدارە دران ..
منیش هەر کە بیانی دا ،
بەناو مردووانداڵ دەخشێم و دەنووم
خەون بە ژنەکەوە دەبینم
لە دەرەوەی شوورەی زیندان بانگم دەکا:

- دوو ساڵە لەبەر دەرگام ،
  لە بارەی (با) وە لەم دەپرسن
  بگەڕەوە لام ، هەگات گوڵەڕ دەکەم !
  لە دەڕەوە هاواردەکەم ،

خۆشویستکەم گەلایەو ..

چی بکەم خۆشویستم کە دڵ نەخۆشە؟
چی بکەم کە تووڕەکان هێگای زیندانەکن
لە شەودا
بۆ زیندانێك لێشەو؟
چی بکەم دەکەم کە دونیا شەوە؟

(ون بوو چەند جار دەکرێ ون بێ
تاکو هێگا بناسێ ؟
چەند جار دەکرێ عاشق دەداریێ بکا ،
تا ڕق و کینە هەوڵرێن ؟
چەند جار دەکرێ زیندانی زیندان بکرێ ،
تا زیندانەکان بووخێن ؟
چەند جار شەپۆل لافاوان بڕپا بکا ،
تا کەنار بێ بنەخێی بدا ؟
چەند جار چەقۆ لە مرۆڤدا بچەقێ ،
تاوەکو ئێش بناسێ ؟
چەند جار شەش هەبگیرسێ ،
تا پیسی پاك بکرێتەوە ؟
چەند جار مەسیح لە خاچ بدرێ ،
تا خاچ ڕا بێ ؟
چەند جار دژمنان بیابان بگرن ،
تاکو چەك هەڵدگیرێ ؟
چەند جار دەکرێ هاوار بقیژێنێ ،
تا مردوو گوێیان لێ دەبێ ؟
چەند جار هاوتەمەنەکانم ؟!)

چی بکەم هاوزاکانم ؟
کەمن منداڵەکم لێ دارستاندا
لێ ناو گورگان لێ دایك دەبێ ..
ئایا بگریم ؟
کێ دەنگم دەبێ؟
لێ باهۆزی لماوی زیاتر ..؟
کێ گوێی لێم دەبێ ؟

چی بکەم هاوتەمەنەکانم ؟
کە من مێژوویەك لە لەپی دەستم هەڵدەگرم

خۆنی لە دەتکە ؟
کە دەروەشکی کەتبەندم ،
لەگەڵ تارمایی وا دادنیشم گاتەم پە دەکەن ؟
قوتابی کەلیژ بەشکان ،
بەسەر ترسدا هەبوو،
قوربانیی کتبە زەردباوەکان ؟

چی بکەم هاوزاکانم ؟
لە کاتکدا بە هەکی شکاو و زمانکی بەاوەو
بە شەڵ دەچم ؟
چونکە من لە ئاشتی شەڵدا نووسراوم ..

چی بکەم هاوتەمانکانم ؟
کە من یکلامك بم بە برسییەتی لە تەلەفزیەندا ؟
چی بکەم ؟!
کە من دوا پیت بم لە زمانی عارەبیدا ؟
داخە دەزانم هاوزاکانم؟ هاوزا بە تەنیا کوژراوەکانم ،
کە چەلپەرستان بەسەر ئەستووندەی زرپەشانەو
لە خاچی دەدەن و
لە خیوەتی غوربەتدا بەسەری دادەدەن ؟
بەژەر خەمەشی شارە سووتاوەکاندا دەڕوا ،
بوو بە گەژ، پاشان شتەکانی تەدا کوژایەو ..
بوو بە ژنکی یافایی ،
سەربازان ماویکی درێژ گەمارۆیان دا ،
کۆکیان دایە ناماناسە ،
چەلپەرستکیان دایە
خزمەتی خوداوەندەکانی بیابان دەکا ..

تە کی؟
گوەم لە بوو ، لەو تارماییانەدا بانگم دەکەن
کە لە سەبەردا بەشەدەن
لەو شارانەی بەسەر ئاوەو بەرەو من دەخشەن
لەو کرکارانەی بە پەتی نەفرەت بە دیوارەو گرەدراون ..
لەو قوتابییە گوندییانەی بە دەرگای شەشدا تەدەپەڕن ..
بریندار بە ئاگری ئەڤینی کۆر ..

تە کی؟
گوەم لە دەنگە بوو لە ساراوە دەهات

وتم: با هەستم ئەو دەنگی ئەو یە هاوتەمەنەکانم !
دەیناسم وەك هەنگوبنی تاڵ بەسەر لەومەوە
وەك گوللە لە دەمدا دەتە ناوم
خوێنەکانم لە ژووری ڕۆژگارمدا ئازاد دەکا
ئەو دەنگی تۆیە هاوتەمەنەکەم !
دەیناسم کە لە تەنیایيدا
لە گرتووخانەکانی پۆلیس ،
لەژێر قامچی غەواراندا دەناڵێنێ ..
چوون تۆ وەك سپێدەی ، پاراوی ..
وەنەی کەوانەی ماهی ،
لە چاوی دایکێکی عارەبیدا
وتم با هەستم ئەو دەنگی تۆیە هاوزاکەم
هەستام ، بۆ قەدەمشکاوییەو هاتمە لات
نیگەرانیم دەمترسێنێ
چیت لێم دەوێ هاوزاکەم ؟
چیت لێم دەوێ نیگەرانیم ؟
من پیاوەکم بۆ ناونیشان
شتەکم لەسەردەمێکی شێتدا
سەرم لە زیندانەکانی دونیا داوە
لە شێدا لەگێ نەداراندا بووم
لە شێی ئەو مرۆقانەدا بەشداربووم
بەدوای مەملەکەتی خوادا وێن
زێر مردووم و هەستاومەتەوە ..
گوێم لە چەوساوان بووە بوونەتە لەشکر
ایانوستاندووم و
لە بارەی لەشکری من لە ئەوەدا لەیان پرسیوم
ئایا ئەوە ،
لە سەردەمی مرۆقی دێاودا
لەشکری منن ؟
ئایا ئەوە لەشکری منن
لە سەردەمی نیشتمانی داگیرکراودا ؟!

تۆ کێی؟
گوێم لێ بوو
دەنگێك لە ساراوە دێ
تۆ کێی؟
من ئەو سەربازەم

لە لەشکری زەرلەکراواندا گەلاوەتەوە
تە کەی؟
من ئەو عارەبە کوژراوە بە لاوانەوەیەم
لە ەەژنامەکانی ەەژاندا ..
وەرە لام ، دەستت لەملم بکە !
ئەی هاوتەمەنی بکوژ و کوژراوم
با پە لە ئاشتی بچینە دەرەوە
گوە بدەینە لاوان
بەخشەویستی بەشەبەین
تا لە دەی مرۆڤدا خشەویستی لەدایك بە و
ئازادی بگاتە دەی هەموو غەریبان .

(*) وشەی (نایل) جەرەکە لە گەرانی چەلپەرستانی عارەب ، کە بە تایبەتی لە باشووری ئیراق دا باوە.

نامەیەکی کراوە بە سەرۆک وەزیرانی حکومەتی هەرێم …

بابەت: دوانەخستنی موچەکانی وەزارەتی کارەبا

کرێکاران و کارمەندانی هەموو وەزارەتکان مافی خۆیانە کە موچەکانیان لە کاتی خۆیدا پێبدرێت و دوا نەکەوێت، بەڵام حکومەتی هەرێم وەڵای دواخستنی موچەکان، پێدانی موچەکانیشی بە گوناهێکی گرینگی و هەستیاری وەزارەتکان ئیزبەندی کردوە کە موچەکانی چەند وەزارەتێک بەر لە وەزارەتکانی تر بدرێت.
وەزارەتی کارەبا لەو ئیزبەندیەی حکومەتی هەرێمدا نیە، گەرچی کارەبا کەرتێکی گرینگ و سەرەکی ژیانی کۆمەڵگایە و کرێکاران و کارمەندانی کارەبا بەهەمان شێوەی کارمەندانی کەرتی تەندروستی و هەزکانی ئاسایش لە ئامادەباشیدان و لە کاتێکدا کە قەدەغەی هاتوچۆ ڕاگەندراوە و شوێنگشتیکان ڕاوەستاون بەهەی پەتای

کۆناوە، ئەم درێژە بەکارکانمان دەدەین بەتایبەت لە بەشی چاکسازی (صیانە) و چاودێری وەستگەکان (مراقب محطة) و چاک سازی ئامێرەکان و تەولید و پاسەوانی، ئەمە لە کاتێکدایە کە خەرجی هاتووچۆی چونسەر کاریش لەم بە موچەییدا، لەسەر حیسابی خەمانە.
ئەمە داواکارین لە حکومەتی هەرێم کە وەزارەتی کارباش وەک وەزارەتکی گرنگ و هەستیار تەماشا بکات و موچەکانمان بزووێنی بدات.
لەکاتێکدا کە پەتای قیرەسی کۆنا تەنگی بەهەموان هەچنیوە و کەمەگەی نیوە ئیفلیج کردوە، پێنەدانی موچەکانیش لە کاتی خۆیدا ئەوندەی تر ژیانی کرێکاران و کارمەندان و خەکی کوردستانی هەراسان کردوە، بۆیە کرێکاران و کارمەندانی کەرتی کارباوەک هەموو کرێکار و کارمەندانی کەرتەکانی تر مافی خۆیانە کاتێک حکومەتی هەرێم گوێ لە داواکاریەکانیان نەگرێت و بەدەم خواستەکانیانەوە نەێت ناەزایەتی خۆیان بشکێ و شەوازی تر دەربڕن.

کەمەک لە کرێکاران و کارمەندانی کەرتی کارباوە

١- سامان طيب. /٢- زاهير محمد محمد سعيد. /٣- عومەر عبدوالەە حسەن. /٤- سەرکە محمد ەەستەم. /٥- عبدوالقادر جەلال. /٦- ساسان سيروان. /٧- عطا حسەن. /٨- شەوکەت ماوەتی. /٩- عبدالمحسين حسەن مجيد. /١٠- طيب ابراهيم احمد. /١١- هيوا سديق مصطفى. /١٢- محمد احمد محمد. /١٣- احمد عەبدوەەا ەەشيد. /١٤- بۆيان ابراهيم ەەحيم. /١٥- صباح فايەق کاکەبرا. /١٦- فاضل على عزيز. /١٧- ياسين خليل. /١٨- هاوبەش على جمال. /١٩- نزار سباح. /٢٠- عزالدين محمد. /٢١- بەهمەن شا محمد. /٢٢- سلام حەمە. /٢٣- ەزگار طاهير ابراهيم. /٢٤- عبدالكريم حەمە ەەشيد. /٢٥- على نورى. /٢٦- خالد محمد صاەح. /٢٧- محمد سعيد. /٢٨- عوسمان على حسن. /٢٩- بەختيار على. /٣٠- نەوزاد صلاح الدين ەەئووف. /٣١- احمد فتاح محمد. /٣٢- فەرەيدون زيرەک نورى. /٣٣- احمد سعيد حمە ەەشيد. /٣٤- کاوە کاکە حەمە. /٣٥- كمال كريم. /٣٦- گەران ابوبكر. /٣٧- ەزگار طە. /٣٨- ابراهيم عزيز رشيد. /٣٩- اكرم على عبدالله. /٤٠- محمود محمد احمد. /٤١- كاضم حمە حسين. /٤٢- ستار عمر محمد. /٤٣- محمود قادر محمد. /٤٤- ئاوديز حيدر فتح الله. /٤٥- كامل محمد. /٤٦- يعقوب على عبدالله. /٤٧- خالد كاکە احمد. /٤٨- رزگار زرار عبدالله. /٤٩- على عبدلله سالح. /٥٠- دەشاد عبدالله احمد. /٥١- پەشەو حمد امين. /٥٢- خديجە جوهر فقى. /٥٣- منور خضر رسول. /٥٤- هەرە على بابير. /٥٥-

رزگار محمود سليم. /٥٦- هێندرێن على معرف. /٥٧- سامان سعد. /٥٨- سامان سعيد شريف. /٥٩- يعقوب احمد. /٦٠- كورده جليل. /٦١- نازاد حمه صالح. /٦٢- منصور شريف. /٦٣- عبدالقادر جلال. /٦٤- حسن محمد. /٦٥- قانع حسن. /٦٦- ئاوەند جلال. /٦٧- ئاراس دەروێش. /٦٨- هەوار احمد. /٦٩- سازان علي. /٧٠- شاباز عثمان. /٧١- تارا علي. /٧٢- سيف الدين شواني. /٧٣- لطيف سعيد. /٧٤- دلشاد معروف. /٧٥- شەرکە مصطفى. /٧٦- ئازاد سعيد. /٧٧- كمال احمد. /٧٨- ئاراس ڕەئووف. /٧٩- ئەژی ڕەسول. /٨٠- إحسان حسن. /٨١- عدنان عبدالله. /٨٢- زانا محمد. /٨٣- هەمەت احمد حمه علي. /٨٤- شلێر حمه. /٨٥- زانا مير. /٨٦- عمر مصطفى. /٨٧- بەختيار غفور. /٨٨- هێژار رحيم عزيز. /٨٩- كامل احمد. /٩٠- عبدالله علي كريم. /٩١- ابو بكر سعيد. /٩٢- أديب جمال مصطفى. /٩٣- ڕەبوار صابر احمد. /٩٤- مجيد اسماعيل حەمە ئەمين. /٩٥- نەغەدە عوسمان مصطفى.

-*-

دیوی دووەمی کرێنا … نوسینی: دانا محمد عبدوڵا

سروشتی جیهان بەشێوەیەکە هەموو بابەتێکی سلبی دیوێکی ئیجابی هەیە وبە پێچەوانەشەوە
دروستە کرێنا جیهانی داخستوە هەرەشە دکات هەمووان وەکو درندەیەکی بچوک و بەهێز تەماشای دەکەین، بەڵام کەس بیری لەوە نەکردوەتەوە کە ئەمەی مرۆڤ چی درندەیەك بوین لە مێژوی مرۆڤایەتیدا
بۆیە لێرەدا دیوی دووەمی کرێنا ڤایروس دەخەمڕوو

١- یەکسانی نێوان مرۆڤ
لێوەتەی مرۆڤ دژیت تاوەکو ئێستا بە هەموو فەلسەفە و تێرکانمان هیچ کاتێک چینکانی کەمەگا یەکسان نەبون و
هێژار و دڵوەمەند
سەرک و خەک

مەلیک و ئاغا

٢- ژینگە پاک بوون .
ساڵانە چەندین دووت و ریکخراوی ژینگەی پارێ و هەوڵ بۆ پاک بوونەوەی ژینگە ئەدەن
بەڵام بڕەقەد کرێنا زەوی بۆ ئاو هەوای پاک نەکردووە
هەموو کارگەکانی جیهان لەگەڵ دەرهێنانی نەوت و هەنارەکردنی هەکاری سەرەکی بوون بۆ پیس کردنی ئاو و ژینگە.
رێکخراوی تەندروستی جیهانی دەڵێت زیاتر لە ملیارێك مرۆڤ لە جیهاندا بەبەشن لە دەست کەوتنی ئاوی پاك بۆ خواردنەوە، ساڵانەش3 ملیۆن و 400 هەزار کەس بەو جۆرە
نەخۆشیانە دەمرن کە هۆکارەکەی ئاوی پیسە
بەپێی راپۆرتی ئەو رێکخراوە ساڵانە 8 ملیۆن کەس لە جیهاندا بەو نەخۆشیانە گیان لەدەست دەدەن

٣- هۆماهەنگی دوژمنەکان
روسیا هاوکاری دەنێرێت بۆ ئەمریکا
ئەمریکاش هاوکاری چین ئەکات

٤- راگرتنی جەنگ و راوەستانی منداڵە قوربانیەکان
منداڵان لە سوریا و یەمەن و لیبیا و یەفغانستان ئازادانە بە گەرەکەکاندا دەسوڕێنەوە
جەنگ لە سوریا و یەمەن لە لیبیا لە چەند ووڵاتێکی دیکە بە رەزامەندی لایەنی هەرشکەر و بەرگریکار راوەستا.
ساڵانە 100 هەزار منداڵی شیرەخۆر بەهۆی شەر و ئاڵوزیەکانەوە لە جیهاندا گیان لەدەست دەدەن، لە نێوان ساڵانی 2013 تا 2017، کە لەو ماوەیەدا شەر دەرگای چەندین ووڵاتی گرت، لە رۆژهەڵاتی ناوەراست و ئەفریقیادا 550 هەزار منداڵی شیرەخۆر گیانی لەدەستدا.
تەنها لە عێراق بەهۆی شەر و ئاڵوزیەکانەوە 5 ملیۆن منداڵ بێباوك کەوتن، لەگەڵ 1 ملیۆن بێوەژن.

٥- نەمان و کەمبوونەوەی روداوی هاتوچۆ
ساڵانە 1 ملیۆن و 200 هەزار تا 1 ملیۆن و 300 هەزار مرۆڤ بە رووداوی هاتوچۆ گیان لەدەست دەدات، بەپێی داتای رێکخراوی تەندروستی جیهانی لە هەموو 24 چرکەیەکدا کەسێك بە رووداوی هاتووچۆ گیان لەدەست دەدات.

٦- ڕەگری لە مادەی هۆشبەر
بۆپەی ئامارەکان ساڵانە ملۆنان کەس ئامادەی مادەی هۆشبەر ئەبن و بەمردن کۆتای دێت
لە ئێستادا بۆ هەی داخستنی سنورەکان بازرگانی کردن کێم بووتەوە بۆ شوەیەک نەماوە

خۆو ... پشکۆناکام

((دەسەاتە خەسپێنەرەکان قاچی میللەت
ئەشکەنن و گەچانەکی ئەیانە پەی بەوا و پەی
ئەەن ئەمە نەبین تە ناتوانی بەیت.....
چارلی چاپلن))

..... ەنگە حکومەتێک معاش زیا نەکا وترفیعاتی خەک رابگرە پەی بووترێت حکومەتەکی لا موبالە ، یان حکومەتێک جار و بار بەهەی ئاوەی ئەکاوەتە جومعەوە معاش دوا بخا بۆ حکومەتەکی بۆ بەرنامە وەسف بکرێ ، یاخود حکومەتێک لە مەسەلەی دەرماەە کەمتەر خەم بۆ بۆ حکومەتەکی نا عادیل وەسف بکرێ ، ئەی ئەگەر حکومەتێک یەک دانە ملیار دۆلار لە داهاتی نەوتی ووەات و خەک بدزێ و بیخاتە سەر حسابەکی تایبەتی بانک لە دەرەوەی ووەات بۆچی ناوبەرین ؟ ئەبۆ بگەەین بۆ سیفەتێکی نەگەتیڤی شایستە بۆ شا ن وبای ئەو حکومەتە، ڕەنگە وەسف کردنی بۆ حکومەتی کوردی باشترین وەسفی سەلبیانە بۆی ، بۆ مەرجێک ئەو کەسەی ئەو دزییەی لە قوتی خەک کردوە هیچ سیفەتێکی حیزبی و حکومی نیە و تەنیا ئەندامی بنەماەی خاوەن دەسەاتی هەرەمە! ئەمەش ئەو راستیە دووبارە ئەکاتەوە کە بۆ هەزاران جار ووتراوە کە " بنەماەە لەسەروو میللەت و خاک و حیزبەوەن،" ئەو پارە زەرە لە کاتێکا خەشنەش کراوە کە خەک لەوپەی نەهامەتی و قوبەسەری بژیویا بوون ئەویش هەر بەهەی سیاسەتی فاشیلانەی بنەماەە لە بۆ ناو " سیاسەتی ئابوری سەربەخۆ" و بوو کە ئەبوایە بۆ فشەلی سەربەخۆ ناو بنرایە ، ئەو کات کەس بۆی نەبوو فزە بکا گویا بۆغا پارەی نەئەنارد بۆناو حکومەتی هەرەمیش پیاوانە نەوتی خۆی ناردوە بۆەام نەک بۆ بۆغا بۆکو بۆ تورکیا !! هەر لەو کاتیا بۆ بۆتاەان بردنی نەوتێکە وەک مەزاخانە

هێنراج کردنی بۆ نرخێکی هەرزان، موزەفەر بەهارات ، ببورن موزەفەر پاکستانیەک هاوکاری ئەو فرۆشتنەی ئەکژد ، جگە لەهەقی دڵنیایەکەی کە تەنیا 250/هەزار دۆلار بوو ، لە وڵاتە وەهمییەکەی سەرچاوە سروشتییەکان مانگی یەک ملیۆن دۆلار واتا یەک و شەش سفر معاشی بوو ، کاتێک وڵزەکە زەر بەرەو خراپی ئەگەشت معاشی ئەو بۆ بەختە کرا بۆ روبعە ملیۆنێک دۆلار (نازانم چۆن پێی ژیاوە !) ....
ئێستاش لە کاتێکا خەڵک بۆ ناچاری ماڵەوەن ، و کاسبکارانیش بۆ بۆ هیچ داهاتێک ئەبۆ شەو بخۆنە سەر مێز ، لە بوونی بڵای کورونا بۆ ناو حکومەتی هەرێم دیسان گەڕاوەتەوە بۆ قەوانە دژە خەڵکە کۆنەکە کە موچە بۆ نزیکەی دووماڵگ جارێ ئەبێت ، بەریتانیا کە نزیکەی 65/ملیۆن کەسی تیا ئژی و ئەو نەوتەی هەرگیشی نیە هەرچی موچەخۆرە تا لە ماڵەوە بۆ لەسەدا هەشتای معاشکەی ئەخرێتە سەر ئێکاونتەکەی سەبارەت بە کاسبار و ئەوانەی بسنزی بچوکیان هەیە دەهەزار پاوەن لەدەوڵەت وەرئەگرن بۆ ئەو ماوەیەی لەماڵەوە ئەبن وەک سەرتایەکی هاوکاری بژێویان ، جا ئەوە بیهێنە بەرچاوی خۆتان گەر هەرەم نەک بەقەد بەریتانیا بوایە ، گەر دە ملیۆن کەسەک بوایە ئەم بەناو حکومەتە چی لەو خەڵکە لەقەوماوە ئەکرد،،واو بۆ حاڵی میللەت...
کورونا بڵایەکە و یەخێی ئەو عالەمەی گرتوە ، بڵایەک کە زوو یا درەنگ هەر لەناو ئێچە ، ئەو بڵایەی پێش کورونا و دوای کیرونا یەخێی ئەو خەڵکە بەر نایا ئەو دەسەاتە خەسەپێنەرەی هەوڵەر کە بەناوی حکومەتی کوردی و چەپەڵ و هەڵهەڵەی حیزب و گروپە کانی تر میللەت وەک پاشکۆیەک و داهاتەکێشی وەک سفرەیەکی بۆلاش تێی کەوتوە و ئەوەی حسابی بۆ نەکا میللەت و چۆنیەتی ژیان بارە ئابووریەکەیەتی ، ئەم دەسەاتە هەرچیەک هەیە بۆ مانەوەی خۆی ئێکات بۆ سەکردنەوە ، ناهەقیشیان نیە لە کەرچەوە بۆ بازرگانی نەوت ، ئەم بڵایە وا دای نەکوتیوە لاچە ، ئەوەی ئەتوانێ جێی پێ لەژکا و بیخاتە مەترسی کەوتنەوە تەنها خەڵکە ، زەر چاوەوانیش ساردبونەوەی بۆ دوایە ، وەک ئەووترێت گەشتەتە سەر لووتی خەڵک ، گەر کەسکیش پێی وایە ئەم دەسەاتە خۆی و ئارەزومەندانە بۆ جەماوەر ئەهەڵە ، ئەوە خەوە.....

پشکۆ ناکام

ژەهر دەبارە … مەولود ئیبراهیم حەسەن

زلهێز.. دەشتەوە
ژەهر دەبارە
من بیر لەو خانوانە دەکەمەوە
کە دەرو پەنجەریان کونبە نین
لە خەمی ئەو خەیمانەدام
کە با لە خەیمە نشین دەساتدارترە
دەمەوێ چۆتر بێ ئەو باندانە هەڵدەم
کە بە باڵ بچووکانیان دادەپشن
ژەهر دەبارە
پەویستە دەمامک بدەم بە ئاسک و کەروێشک
دەستەوانە بدەم بە بەق
ژەهر دەبارە
لە ئاسمانی خودا
ئەو ئاسمانەی کە داگیرکراوە
پەویستە لەسەر ڕێگای ورچ تابلێیە هەبواسم :
هاتنەدەرەوە قەدەغەیە .
بەمار بڵێم:
بچەرەوە سۆی متبوون
بەقازو قورینگەکان بڵێم :
لە هیچ دەراوان ئاو نە خۆنەوە
بە کەترەکان بڵێم :
لەسەر زەوی چینە نەکەن
بە سۆو بڵێم :
ڕاوەستە پەنگات
تکا لە خونچە بکەم :
دەمنەکاتەوە
بە مێرەکان بڵێم :
لە کاوەژکردنا پەلەنەکەن
زلهێز.. دەشتەوە
ژەهر دەبارە
لە خەمی ئەو هە ژارانەدام
کە خانووەکانیان

دە روو پەنجەریان نیە
بیر لەو پەپووانە دەکەموە
کە بەو بچووکی و ناسکییەیان
جوانی و زیندووەتی دەدەن بە سرووشت .

هەولێر – ٤/٤/٢٠٢٠

هێنراوە بە منداڵان.. کەرەنای هار و هاج.. هێنراوەی: ڕزا شوان

ئەی کەرەنای نالەبار
هار و هاجی ناهەموار

.*****
بۆ وازمان لێبێنە
ژیانمان لێ مەشێوێنە
.*****
ئەمە منداڵین جوانین
دڵپاک و بێ تاوانین
.*****
لێ بەدکاریت نازانین
خەمان لێت دڵپارێزین
.*****
لێت بێ داخ و بێزارین
بێ تیاچوونت خوازیارین
.****
بڕە ملەت بشکێنە

نەرویـج: ٥/ ئـەپـریل/٢٠٢٠

بـەنـــی مـەرگ ... شیعـــری: ســتیڤان شـەمزینی

لـە وەستگـەی شـەمەندەفـەرکـانـەو
لـە بنمیچی کـنیسـەکـانـەو
لـە ژێـر منـارەی مزگـەوتـەکـانـەو
لـە شـارێ کـپبـووەکـانـەو
لـە گـەڵـەکـە کاسبـووەکـانـەو
لـە بـازاڕێ مـەلـوولـەکـانـەو
لـە شـەقـامـە چـۆڵـبـووەکـانـەو
لـە رووبـارێ گرینـگـەکـانـەو
لـە دەریـا سـەرشـتـەکـانـەو
لـە مـاڵـە زراوچـووەکـانـەو
لـە قـاوشی نـەخـشخـانـەکـانـەو
لـە هـەوای دەتـەنـگی دنـیـاوە
لـە هـەنـاسـەی مـرۆڤـکـانـەو
لـە بـاڵـەفـڕی بـاڵـنـدەکـانـەو
بـەنی مـەرگ دێت
چ زەمـەنـێکی رەنـگ پـڕیـوە
یـەکـەمجـارێ
مـجنون لـە ژوانی لـەیلاکـەی بـترسـێت
یـەکـەمجـارێ
مـەم لـە ئـامـێزی زین تـەقی بـێت
یـەکـەمجـارێ
شمشـاڵ، گوومان
لـە هـەنـاسـەی شمشـاڵـژەن بکات
یـەکـەمجـارێ
تـەنـیـایی بـە یـەکسانی

بەسەر هەمووانداببەشرێتەوە
یەکەمجارە
دەست لە چاو و
سیبەکان لە نەسیمی هەڵکردووی
ماچی یار دوور بخرێنەوە
ئەم هەموو سەرتا غەمگینە
لە گیرفانی کام ئافاتەوە
هاتوونەتە دەر؟
ئەم هەموو دەسپەکە دەتەنگە
ئاهونزولەی کام چەرخی زامدارن؟
ئەم هەموو تەنادەی کابووسە
لە پەنا ئازاری کام هەساوەڕ دە؟
هیچ تەناگەم
تەناگەم لە هیچ
ئینجانەی لەززەت دەبینم
پە بووە لە تەرمی بەگەنکردوو
دەرگا کراوەکان دەبینم
مەرگ بە خەرایی خەی پەیاندا دەکا
ژوانگەیەکی چەق دەبینم
بە داری نائومێدیەوە خەی هەڵواسیوە
لە دوا وەستیدا نووسیوویەتی
زەمانی باوەشە گەرمەکان تونی بابا چوو
ئیدی سەدەی دابڕان و
کوڕبوونەوەی دەی پە ئارەزووی منە
شیعرەکان دەبینم
لە دووتوێی دیوانە کەنفتەکاندا
بەسەر یەکدا ترنجاون و
ناتوانن چیتر
ڕامووسان لە خەیاندا جە بکەنەوە
هەزیان نەماوە
تەوقی تەنهایی کەس بشکێنن
چاو بە ئەسرین بکوە بە بەختی ڕەش و
بە ئەو هەموو ماچە چاوەڕوانانەی
ناو دەروونیان دەگرین
گەستانە نوێکان دەبینم
تا دەت ئاوەدانتر دەبنەوە و
پە دەبن لە مردووی بە ناونیشان

پ دبن ل خزگی هوریو
پ دبن ل گوی خر ندیو
پ دبن ل حزی تاز شکفکردوو
پ دبن ل خونی نبینراو
پ دبن ل هناری مخش
پ دبن ل نارنجی هیوا
پ دبن ل سترانی ژیان
هیچ تناگم
تناگم ل هیچ
ل ژووری سد و یانزی
نخشخانیکی همیشە بدارو
ترمە تازکان دژمرم
هروک ئوی دقی ژیان بژمرم
گوم ل هناسدانی بە زحمەت
وک سدای تمبوورکی خمبار
دژتە ناو گویکانم
گوم راگرتووە ل بدنگی
گوم راگرتووە ل خشی پی مردن
گوم راگرتووە ل رژانی تمن
گوم راگرتووە ل نرکی نخشک
ل تنیشتموە دستی لسر دی راگرتووە
تا بزانت هشتا نمردووە
گوم ل دنگی خیالی خمە
بسرمدا دشنە
چند لاپی ژوانت دا ند
چند خاوخلیچ بوو ل ئمپیادی ژیندا
چند چاوانی توانوی جستی یار بوویت
ل پرداخی حزی فە گرتووتدا
چند کتری شیعرت
خستە قفزی کتبکانتەوە
چند مست بوویت
بە رژە نهاتووکانی ئایندە
لناکاو دنگی دکترک هات
بە بندی قسی دکرد
دیووت هیچ نییە
حرفکی تر ل کتبی ژیان سایەوە
گکی بە ناونیشانی تر زیاد بوو

ئیستەکم دەگرم
بە ترسەوە سەیری کاتژمێرەکەی دەستم دەکەم
ئاه خودایە
چارەگی دەوێت بە مەرگ
نەبەتی هەڤەینی مالی گیانمە
بەرەو ئاسمانە ڕەش داگەڕاوەکەی عەدەم

5-4-2020
ڕۆژی یەکشەمە

تەـــــــبینی: ئەم دەقە، دەقێکە بەدەم ئـــــــازاری نەخۆشییەوە، بە هەناسەساری و لەژێر ئامێری هەناسەی دەستکرددا لە نەخۆشخانەیەکی دوورە وەاتدا نوسراوە. ستراتیکی غەمباری منە بە ئەو ئافاتەی بەسەر مرۆڤایەتیدا هاتووە بە هەی کەرەنا ڤیرەسەوە. ئێستا کاتژمێر هەژدە و بیست خولەکە، بەپێی ئاماری دوو کاتژمێر پێش ئێستا ژمارەی توشبووانی کەرەنا گەیشتۆتە یەک ملیۆن و دووسەد و چل و چوار هەزار کەس، ژمارەی گیان لە دەستدانیش گەیشتۆتە شەست و حەوت هەزار و هەشت سەد و حەفتا و حەوت کەس. هەشتا ڤیرەسەکە بەخەرایی تیشک بەاودەبێتەوە. تازە لە بەهاری تەمەنیدایە، تاکو دەگاتە پایزی خۆی، دیار نییە ژیانی چەندی تریش لەگەڵ خەیدا دەبات.